

ORJUNA

NACIONALISTIČNI ORGAN.

NAROČNINA: za Jugoslavijo: za tri mesece 12— Din.; za celo leto 48— Din.; za inozemstvo je dodati poštino. Oglasi po ceniku. — Posamezna šte. stane 1 Din.

IZHAJA VSAKO NEDELJO!

REDAKCIJA IN ADMINISTRACIJA: Arona Narod. doma. Rokopisi se ne vračajo. — Anonimni dopisi se ne sprejemajo. POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI!

Gosp. ministru unutrašnjih dela dr. Miloradu Vujiću!

Kojim kr. ukazom je bio g. vel. župan dr. Fritz Lukan imenovan namestnikom ili zastupnikom namestnika za Slovenijo? Ako nije bio, kojim se pravom umešava u poslove velikog župana mariborske oblasti?

V obrambo narodnega ponosa.

Koj v početku moramo ugotoviti, da vodijo eksponenti današnje vlade v Sloveniji, v tem izpostavljenem delu naše države, na avstro-nemški meji, politiko, ki žali narodni čut prebivalstva Slovenije. Več nego uverjeni smo, da današnja beogradska vlada nima in ne more imeti interesa braniti element, ki ni naroden, na škodo slovenske narodnosti. Tudi ni to v interesu stranke, ki je iz nje izšla današnja vlada, ki ima v skupščini relativno večino in ki nosi odgovornost za politiko vlade.

Take politike eksponentov naše vlade ne morejo odobravati samo vladi protivne stranke iz lastnih strankarskih interesov, temveč tudi vsa narodna javnost brez razlike strank in je ne odobrava niti strankini pristajali današnje vlade.

Vsled tega je v interesu narodne politike neobhodno potrebno, da se politični kurz naše vlade v Sloveniji izpremeni in da se postavi na bazo, ki je v prvi vrsti koristna in simpatična našemu elementu.

Da se do sedaj ni vodila taka politika, temu ni kriva toliko centralna vlada beogradska, kolikor so krivi njeni eksponenti v Sloveniji, in sicer v prvi vrsti bivši namestnik Hribar in sedanjí veliki župan dr. Lukan. Malo nam je mar, sta li Hribar in Lukan radikal ali ne, glavno nam je, da se v teh predelih države pri izvrševanju vladne politike spoštujejo interesi in čustva naroda, ker smo uverjeni, da je to namen same vlade in stranke, ki nosi odgovornost za vladno politiko.

Posledice take politike v Sloveniji so bile te, da so v prvi vrsti nenarodni in z njimi protidržavni elementi dvignili glave in začeli staviti zahteve na škodo državi in narodu zvestega prebivalstva. Torej da ne samo to! Začeli so izzivati in žaliti patriotsko čustvo naših ljudi, začeli so dirati v stare krmaj zaceljene rane, ki so jih sami zadali našemu ljudstvu v času avstrijskega robstva s podporo dunajskih vladodržcev. Posrečilo se je tem ljudem najti zaslombe pri gg. Hribarju in Lukanu vsled njih kratkovidnosti. Zakaj sta se imenovana gospoda postavila na stran nemčurjev in poturic, nam je popolnoma nerazumljivo. Ker pa sta se vendar postavila na njih stran, ugotavljamo, da sta za politiko in upravo popolnoma nesposobna.

V narodnem in državnem ter v interesu same vlade, ki mora braniti čast naroda, je, da odstrani takih mest nesposobneže in da taka mesta poveri drugim možem, ki bodo znali vršiti politiko vlade v skladu z narodnimi in državnimi potrebami.

Naša organizacija, ki je vedno pripravljena stati na braniku čisto državnih in narodnih interesov, je začela voditi borbo proti posledicam zgrešene politike g. Hribarja. Počela je z vsilo dušiti protinacionalni element, da obreza uspehi njegovo narodu in državi škodljivo delovanje. (Nastop v Celju in Sl. Bistrici!)

G. Hribar ni skušal popraviti storjene pogreške, temveč je nasprotno začel brezobzirno borbo

proti naši eminentno narodni organizaciji. Ko pa je naša organizacija začela preganjanje, je v svojo zaščito začela odkriti boj proti vzroku teh škodljivih posledic — boj, naperjen na g. Hribarja osebno. Iz te borbe je izšla Orjuna zmagovita na celi črti, zmagala je faktično in moralno, g. Hribar je moral iti.

Njegov naslednik g. Lukan, čeprav je spočetka kazalo, da bo vodil drugačno politiko kot g. Hribar in čeprav nam je to obetal po našem predsedniku, vestno sledi Hribarjevim stopinjam, protidržavni elementi pa nadaljujejo svoje razdiralno delo.

Naša organizacija vodi radi tega brezobziren boj, proti posledicam zgrešene politike — proti defetizmu z ene in z druge strani pa proti vzroku te politike — proti nesposobnemu g. Lukanu osebno.

Nadejamo se, da bo beogradska vlada pravilno ocenila naš boj, da bo odstranila nesposobne ljudi z odgovornih mest in da v tej borbi ne bo nikdar videla kakršen koli strankarski boj, bodisi proti radikalni stranki ali v interesu kake druge stranke. Da se za tem ne skriva nikak strankarski boj, naj služi za dokaz dejstvo, da so v tem boju na naši strani pripadniki vseh strank, tedaj tudi radikali. V tem boju so bili po krivici kaznovani člani Orjune, ki pripadajo vsem strankam: SKS, JDS, NRS in NSS. To dokazuje tudi nastop g. Puclja v narodni skupščini, pisanje vseh časopisov ter izjave radikalnih organizacij Maribora in Ptuja.

Nikakor ne zahtevamo, da naj bo velikim županom imenovan človek, ki ne uživa zaupanja vlade, t. j. ki ni pripadnik NRS, ampak zahtevamo na to mesto človeka, sposobnega za vodstvo državne politike, pa naj bo ta človek strokrat radikal, ker stojimo izven in iznad vsake stranke.

Zahtevamo izpremembo kurza vladne politike v tem izpostavljenem delu države, da se da našim soplemenjakom preko italijanske in avstrijske meje moralna podpora, ker se z njimi postopa na način, ki nasprotuje mednarodnim dogovorom in pravicam vsakega kulturnega naroda.

Da se na tak obsodbe vreden način postopa z našimi brati v Avstriji, je ugovoril tudi minister vnanjih zadev g. Ninčič v narodni skupščini o priliki debate o vladni deklaraciji. Kako naj koroški Slovenci verujejo besedam g. ministra Ninčiča, ako imajo pred očmi delovanje g. velikega župana Lukana? Ali g. Lukan sploh razume to izjavo osrednje vlade? Kako naj se dovede v sklad izjava ministra in postopanje velikega župana?

Kakor smo že rekli, se mora kurs vladne politike v Sloveniji izpremeniti.

Nimamo povoda sumiti, da osrednja vlada ne bo ugodila našim zahtevam, ki so zahteve vsega naroda, da se posebno vzpostavi delovanje naših organizacij v Ptuju in Mariboru, da dalje vrše svojo vzvišeno nalogo — brambo narodne države, narodne časti in narodnega ponosa.

Čakamo odgovora vlade!

Dr. M. T. in ostalim kvaražugonom.

Quousque tandem?

Prijatelj in dolgoletni sotrudnik našega lista nam piše: Kakor znano, spada med inventar izvestne politične gospode vsikdar tudi zakotni listič, ki ima nalogo priobčevati nizkotne osebne napade, katere se voditelji sramujejo objaviti v svojem glavnem glasilu. Ta posel opravlja za gotove gospode pri nas list, ki bi imel pač drugo hvaležnejšo nalogo, kakor je ta, ako bi bil v pravih rokah in bi stal pod pravim vodstvom. Nedavno tega je prostaško napadel takratnega pokrajinskega namestnika Ivana Hribarja, pred kratkim pa velikega župana dr. Lukana. Ni moja naloga lomiti kopja za ta dva moža, ki se bosta že sama branila, v kolikor se jima to zdi prav in potrebno. Ugotoviti pa moram eno. Vsakdo, ki je čital blazne izbruhe zahrbtnosti in perfidnosti in ki si je še ohranil nekaj dobrega okusa, je prišel do spoznanja, da je moč take politične eskapade kvitirati le z zaničevanjem in preziranjem. Komu ni znano, da se v političnem boju včasih vporabljajo sredstva, katerih očetovstva bi se v dobri družbi vsakdo sramoval? »Politisch Lied, ein garstig Lied!« Toda ali moramo Slovenci res prednjačiti v vseh slabih in malovrednih lastnostih? V imenu slovenske javnosti, v imenu slovenske kulture in dobrega okusa moram dati duška ogorčenju, da je politični boj zavzel take oblike in da je mogel slovenski list pasti na nivo prostaškega revolverskega žurnala.

Dr. M. T.

S tem člankom nas je počastil ponedeljkov »Slov. Narod«. Mi mu kot takemu ne zamerimo, ker vemo, da se je priobčevati dokaj upiral; pa je prišel mogočen gospod in — hočeš, nočeš, moraš. Naš list vsled tega ne bo trpel in quousque tandem bodo dolgo, dolgo trajal. Samo vsled takega delovanja je zaslovel širom naše domovine in žanje vsestransko priznanje, ker njegovo delo neizprosno razkriva sramote današnjega časa. Mi tega ne delamo iz bankarskih spekulacij ali pa mogoče iz strankarskih in osebnih koristi. To delo nam daje obilo skrbi in težav. Vršimo pa le v korist in čast nacije in države. Marsikdo izmed naših najboljših je podaril že v to svrhu, svojo eksistenco. Vsakomur so znana preganjanja, ki jih so deležni naši pristaši. Je to dokaj hvalevredno, pa zelo nezahvalno delo, ki ne nosi poedincun nobenih koristi, pač pa celokupni naciji in državi.

Gospodu Dr. M. T., ki ga istovestimo z Hribarjem in pa vsem malikovalcem zlatega fraka v kolikor jih je še ostalo pa prinašamo njegovo lastno pismo, da blagovolijo zbrati eventualno razsodnost svojo in nam priznati potrebo našega nastopa. Vsi pristaši metod pa, ki se izražajo v podstoječem pismu niso nič boljši kot Hribar sam in nam bodo vedno dobrodošli sovražniki, pa bili oni od te ali pa od druge stranke. Pri nas velja samo poštenost in nepristranost. —

Dragi prijatelju!

Ja radim več punom parom na pripravljanju za izbere. Jučer počeo sam se obazirati po novčanem sredstvu pa imam par milijuna več osiguranih. Izvoli to prijatelji kazati. Stranka sama za Slovenijo ne čuti potrebo mnogo da žrtvuje, možda i ništa.

Jučer počeo sam lične razgovore sa kotarskim poglavarima, da se tačno informišem o raspoloženju te dadem potrebna uputstva. Svaki dan će doći jedan kotarski poglavar k meni. Jučer bio je tu Lanjšić iz Maribora. Od njega sam saznao, da je dr. Korošcu uspeo preko banatskih Nemaca uplvisati na dosta brojne mariborske Nemce u smislu njihove orijentacije prema SLS. Dakako njihova odluka još nije definitivna te će se dati popraviti sadanje njihovo raspoloženje. Tomu bi jako mnogo pripomoglo, kad bi se radikalnoj stranci posrećilo, da predobije banatsko-baškanske Nemce za sebe. Vodstvo svih jugoslovenskih Nemaca je najme sada ondje.

U Ljubljani uplvisati ću na ustvarenje izbornih organizacija. Ovo se mora izvesti preko božićnih praznika. Moju praksu u ovakovim stvarima poznaš, pa češ mi verovati, da će se organizacija — osobito sada, pošto je osiguran nervus rerum — posvema posrećiti.

Ali ja trebam podpore vlade u nekim stvarima upravne naravi. Ova podpora je potrebna, da se uništi terorom demokrata na stanovite slojeve birača pridobljeni upliv u prilog demokratske stranke. Navešću ti dakle što u pojedinim ministarstvima treba učiniti i to obzirom na hitne pripreme za izbore bezodvlačno i bez predomišljanja.

Evo šta:

U Ministarstvu Unutrašnjih Dela.
1. Odlikovati sve osobe, koje sam zato predložio. Čim budu odlikovani od radikalne vlade, postaću — pošto im je odlikovanje sprečavalo demokratsko uplivanje na Ministra Unutrašnjih Dela — postati će njeni pristaše i naši pomoćnici. Možda ne svi; ali velika većina sigurno. — Sa samim odlikovanjem ali nije još sve učinjeno; treba se pobrinuti takodjer, da budu ovamo poslane insigije, da se odlikovancima svečano izruče. U tom pogledu vlada u Beogradu velika nehajnost; nekada se dopuštaju naime insignije tek po mesecima a to još uz mnogobrojne urgencije.

2. Neka se odmah u smislu mogieg predloga reši pokrajinske uprave izveštaj br. 44.271 od 13. t. m. Na taj način izčupamo demokratima iz ruku »Zveznu tiskarnu« i list »Nova Doša« te dobijemo oboje u svoje ruke.

3. Orjuna i »Narodna Odbrana« demokratske su organizacije po načinu talijanskih fašista: stvorene pak pre svega u svrhe terora na korist demokratske stranke u vreme izbora. Vlada neka centrale ovih organizacija, koje su u Beogradu, jednoslavno raspusti sa motivacijom, da joj za uzdržavanje reda i podrživanje narodne svesti sasvim su dostatne državne vlasti i državni avtoritet. Ako se centrale raspuste, moraću naravski obustaviti svoje delovanje takodjer sve podružnice; dakle i one u Sloveniji. Za slučaj, da se vlada za ovakov odrešiti korak ne bi mogla odlučiti, molim informisati naše prijatelje, da ja ovde nikako neću dopustiti, da bi Orjunaši ih Odbranaši nastupili tečajem izborne borbe sa terorističkim metodama.

4. Na novo izabrano opštinsko veće ljubljansko neka me ministar-

sivo opunomoći iz razloga, koje sam mu naveo, da raspustim. Ne možemo najme dopustiti, da bi u vreme skupštinskih izbora imao gradsku opštinu ljubljansku u rukama komunističko - klerikalni blok! Posle izbora moraće biti jedna najhitnijih stvari, da se promeni nesretni dr. Žerjavov opštinski izborni red.

U Ministarstvu za Socijalnu Politiku.

1. Neka se sigurno sa novom godinom 1923. premesti iz Ljubljane u Novi Sad, Sarajevo ili Skoplje načelnik odeljenja Adolf Ribnikar. On je najveći priganjač demokrata i terorizuje osobito državne činovnike i uslužbenike. U vreme izbora bio bi ovde krajnje pogibeljan, pošto od odeljenja za socijalnu politiku ovisi veoma mnogo birača (penzionista, invalida itd.), na koje se daje sasvim lahko i sa uspehom uplvisati. — Razlog za premešćenje, već će ministarstvo znati, da nadje, pri čem pripominjem, da se Ribnikaru može dodeliti kakavgod pisarnički posao i ne baš vodstvo odeljenja. —

Ribnikar će se — predviđjam to — prije nea službi zahvaliti, nego li ukazu radi premešćenja pokoravati. To ali ne čini ništa. Čim vidj svet, da nema više vlasti i upliva kako pod dr. Žerjavovim režimom, izgubiti će takodjer upliv, pa nam neće moći da smeta, i ako ostane u Ljubljani. — Ja bi pak vodstvo Odeljenja socijalne politike poverio poštenom vladinom savetniku dr. Franu Goršiću, sadanjemu načelniku invalidskog odseka.

2. Neka se odmah poništi odluka, kojom je ministar dr. Žerjav protiv odlučbe »Stambenog Senata« kao absolutno poslednja instanca podelio stan veterinaru Welsbacha u Konjicama sudskom savetniku Mihelčiću mesto kotarskom poglavaru Hubadu samo zato, jer je Mihelčić demokrat. Ako ovo protuzakonito dodejenje stana ostane u kreposti, demokraci će iz toga kod izbora činiti kapital za svoju stranku.

U Ministarstvu Trgovine i Industrije.

1. Neka se za pokriće deficita kod ovogodišnje pokrajinske zakonlijske izlozbe u Mariboru dozvoli 200.000 K prinosa. To će nam pridobiti sve mariborske obrtnike.

2. Neka gospodin ministar naredi ravnatelju Zamidi, kao šefu odeljenja za državne sekvestre, da reši spor sa ing. Guzljem, sekvestrom tvornice braća Winkle u Sevnici, po mogućem uputstvu.

3. Neka gospodin ministar današnji moj izveštaj br. 11.592 o Hipotekarnoj banci jugoslovenskih štedionica reši u smislu mogieg predloga. Dr. Žerjav je najme pritiskom na bivšeg ministra Vilovića postigao, da je ovaj usprkos tome, da je sa strane utemeljiteljnog odbora bio prevarno informisan dao dozvolu, da se je ova banka sasvim protuzakonito furtim osnovala te, da ima u njoj demokratska stranka sve u rukama. Nije prezreti, da će Hipotekarna banka kod svih izbora na mnogobrojnu svoju klijentelu vršiti moći silan upliv, pa da zato ne smemo dopustiti da ostane u rukama Žerjavovaca.

4. Neka se zato, jer je u prvom redu to zakrio dr. Marn, koji ima bez toga, kako to gospodin dr. Mar-

Orjunaši! Pristopajte v „Jadransko Stražo“!

ković jako dobro zna, več i drugih krivnja na sebi. ovog šefa odeljenja penzionise i na njegovo mesto postavi dr. Rateja. Dr. Marn je najme engažovan demokrata.

U ministarstvu za agrarnu reformu.

1. Neka se premesti odmah — i to svakako do nove godine — šef okrajnog agrarnog ureda u Ljubljani dr. Matko Brnčiča k kakvoj hrvatskoj, bosanskoj ili dalmatinskoj direkciji. Kako gospodin Minister dr. Miletić dobro zna, on je zloupotrebljavao svoju službeno vlast, pa je već toga radi diskvalifikovan za državnog činovnika. Po mome uverenju on će se, ako dobiše premeštaini dekret, na svojoj službi zahvaliti. U vreme izbora apsolutno ne sme biti ovde u državnem zvanju, jer je puka kreatura dr. Žerjavova i velik terorista. Njegov teror u prilog demokratske stranke oseća se osobito medju državnim činovništvom.

Evo za danas najvažnije stvari, koje treba, da se odmah izvedu. Molim te referiši o njima u vladi i u radikalnom klubu, inače smatraj pl-smo za

strogo poverljivo.

Budi mi iskreno pozdravljen!

Odani

Iv. Hribar.

Dr. Friedrich Lukan, oproda nemških veleposesnikov.

Spopominjuoč delno životopis omenjenega gospoda pri agrarni reformi, se ne sme pozabiti na dejstvo da je velika zasluga gospoda Friedricha, da se agrarna reforma ni izvršila osobito na nemških veleposesvih v škodo slovenskemu podeželskemu ljudstvu. Zakaj je šel in še gre na roko Nemcem-veleposesnikom, bi znali povedati: hlevi Auerpergov, vinske kleti dolenjskih grajščakov in razna lovišča širom Slovenije. Kot zvesti služabnik cesarja Janeza I. je obiskoval tudi štajerske Pangermane ter nabiral za kraljevo viho. Njegova protislužba je bil izigravanje agrarne reforme v korist nemškega veleposesta in kapitala. Z obhodom vredno predrznostjo je prešel agrarne zakone, samo da bi bilo pomagano Nemcem. Vprašamo gosp. Friedricha, kako je z 100.000 Din, ki jih je dal grof Attems za radikalni volilni fond, da se je s tem rešil državnega nadzorstva. Vprašamo, zakaj se zavlačuje izvedba agrarne reforme po Dolenjskem, Notranjskem in Gorenskem; zakaj se poteguje agrarna direkcija za zagriznjene nemške veleposesnike-tihotapce ala Windischgrätz, Pongratz in Lippitz? Opisujete nam, kako ste se v letih 1920, in 1921, vozarili s svojimi prijatelji na državne stroške po raznih graščinah kjer ste določevali pri polnih mizah in kozarcih površino one zemlje, ki jo morajo dati grajščaki v zakup? Zakaj ste se pri tem ozirali vedno le na želje veleposesnikov, zastopnikov občin in agrarnih interesentov pa niste povpraševali, kako so naši veleposesniki zamenjali svoja zemljišča ter jih po večini vedno oddajali v zakup bogatim posestnikom? Niste se na teh informacijskih vožnjah nikoli ozirali na potrebe revnega kmetijskega stanu, katerega še sedaj ohola grajska gospoda izrablja. Kako so sekali obširne gozdove grofa Barbotha v zvezi mnogostevilnim protestom s strani interesentov, katerih se ni upoštevalo pri oddajanju lesa in drv. Zakaj niste nikoli kot šef agrarne direkcije za Slovenijo zahtevali zadostnih kreditov za izvedbo agrarne reforme potom okrožnih agrarnih uradov? Zakaj ste preganjali uradnike ki so v svoji nesebičnosti nastopali proti raznim izrodrom veleposesnikov? Zakaj ste zahtevali, da morajo vsi uradniki agrarnih uradov izstopiti iz Orjune? Zakaj ste delovali za razpust okrožnega agrarnega urada v Murski Soboti ravno sredi njegovega uspešnega delovanja? Pa ja ne radi tega ker so vsi tamkajšnji uslužbeni poštini in nacionalni jugoslovanski državljani? Mislite, da ste se s tem čimom iznebili v Prekmurju nekaj nasprotnikov slovenske radikalne stranke, ki ste si jo ustanovili le za svojo osebo in še par ožjih koritarjev.

Ali se ujema s častjo visokega upravnega uradnika, da ste ustanavljali med veleposesniki neko lesno eksportno družbo, pri kateri ste iskali svoj dobiček? Pri tem Vam je pomagal znani nemški avstrijski Putik, kateri je po Vaših predlogih bil odlikovan, a slovenske uradnike se je pri tem prezrl? Ni se torej čuditi, da se skuša kosmatovestni Knappe cesar Friedrich iznebiti vseh poštenih jugoslovanskih državljanov ki bi znali posvetiti v njegovo zakulisno igro, ter v protidržavno delovanje njegovih nemških bratcev! To bodi splošni uvod, mnogoštevilni detajli sledijo!

Habilitacija s klopotci.

Blokaško dijaštvo v Zagrebu je priznanega zgodovinarja dr. Ferda Šišića obmetalo z gnjilimi jajci, ker je na temelju zgodovinskih podatkov rušil ideologijo blokaške politike, ki se opira na domnevno veljavno suverenost neodvisnost hrvatskega plemena.

Neki zakulisni inspirator, ki ga poznamo, je hotel tako izrabiti to priliko in poskrbeti tudi profesorju dr. Hauptmanu enako presenečenje, da bi ob pokanju klopotecev dosegel habilitacijo, ki je na temelju svojega učenjanskega dela ni mogel doseči. Poizkus se je ponesrečil, kajti naše dijaštvo ni blokaško.

Pribiti pa je treba infamijo »Slovenčevih« urednikov in njih inspiratorjev, ki so se postavili na branik slovenstva sedaj, ko ni več ogroženo in ki smo jih vedno pogrešali, kadar je bilo treba nastopiti za pravice našega plemena.

Opazamo, da je v borbi za avtonomijo občutno zrastle klerikalnem narodni ponos, ki jim je bil prej neznan, njih narodnostno čustvo ki je prej tonilo v katoličanstvu, je naskrat oživel. Postali so občutljivi na vso moč, vsaka najmanjša stvar jih spravlja v ogorčenje in vsaki reči vidijo zapostavljanje slovenstva in vsako priliko porabijo, da stopijo na plan za »samostojnost slovenskega naroda«. Toda poznamo se, politični položaj, taktika zahteva to samoslovensko občutljivost, vse je samo politični humbug.

Mahinacije dr. Mala proti dr. Hauptmanu so se javno že ožigosale, spravile pa so nas na misel, pogledati, kaj naš najboljši pisatelj Cankar, ki ga klerikalci tako emfatično slave in si ga prisvajajo pri vsaki pripravi priliki, govori v svojih delih o našem suženstvu.

Odrli smo »Knjigo za lahkomišelnice ljudi« in podajamo zaključek premišljevanja Cankarjevega o naši zgodovini:

»Vedel je (profesor Kosirnik), kako se je veselil in krepil narod polagoma pomelkužil in pohujšal pod vplivom krščanstva in njegovih hlapčevskih nauk. Vedel je, da bi ga vse zunanje nesreče in nadloge same ne mogle nikdar napraviti takega kakoršen je danes, temveč da je bilo treba tistega strupa, ki se mu je bil polagoma zalezal v dušo ter ga je naposled tako vsega razjedel, da mu ni več moči ozdravit. Jermenji različnih gospodov so mu rezali iz hrbta meso in strahovita, stoletna bolečina ga je storila do vzetnega za nauk ponižnosti in samozatajevanja. Tako dozetnega ga je storila stoletna bolečina za samoponižanje in za klečeplazstvo, da ga ni danes naroda, ki bi bil tako do kosti pobožen, hlapčevski in plah, tako Bogu udano na smrt pripravljen... Posegel je s plaho in trudno roko po niači ki so mu jo bili prinesli iz Brižina, opil se je kot zarubljen kmet in se ne bo nikoli več streznil.

V vseh pojavih narodovega življenja se vidi, da niso samostojni, se vidi plahost, ponižnost, nezaupnost v vsaki kretnji, vsaki besedi. V življenju skupnega naroda in ljudi, ki so ta narod... Hlapčevstvo se jim pozna vsem na čelu, samozatajevanje je njih natura...«

Ali nekoliko strani dalje:

»Ugledal je pred sabo dvoje istrskih kmetov, tistih visokih ljudi v obleki iz težkega rjavega sukna, lica ožgana oč resne, globoke in mirne. In tedaj, ko sta ga ugledala, se je sklonilo dvoje lepih rjavih glav, na licih se je pokazala plaha ponižnost, in ko sta prišla mimo njega, sta ga pozdravila v tujem jeziku, ki je bil neznan njemu in njima.

Zasklelo ga je do srca in čutil je bridko in globoko vso veliko nesrečo suženjske zemlje in suženjskega naroda... To so jermenji ti-

sočernih gospodarjev in to je kelih, ki so ga bili prinesli iz Akvileje.«

Cankar se očitno ne strinja s hipotetično trditvijo dr. Hauptmana, da je bil naš narod že iz pradavnine nejuška, plah in ponižen. Tudi mi se ne strinjamo z dr. Hauptmanom, vemo namreč, da je to samo hipoteza in da bi naš narod ne bil nikoli posedel teh zemlja, če bi ne bil junaški, bojeviti in krut, kakor so vsi prirodni narodi. Mislimo pa, da bi dr. Mal storil dobro delo, ako bi pojasnil, zakaj je iz naroda-bojevnika postal tekom stoletij narod-hlapce.

Ko že citiramo Cankarja, ne moremo prezreti onega znamenitega mesta iz »Hlapcev«, ki slove:

»Zdaj pregledujem zgodovino protireformacije. Takrat so v naših krajih pobili polovico poštenih ljudi, druga polovica pa je pobegnila. Kar je ostalo, je bila smrdljiva drhla. In mi smo vnuki svojih dedov.«

Dr. Mal je napravil slabo uslugo katolikom. Če so Slovenci bili junaški v paganskih časih potem ima Cankar prav, da sta jih pijača iz Brižina in kelih iz Ogleja napravila za hlapce kakršni smo bili dolga dolga stoletja. Če pa ta pijača in kelih nista vplivala tako porazno na Slovence, kaj se potem upirate hipotezi dr. Hauptmana, ko vendar kot zgodovinar veste, da smo bili samo v poganskih časih svobodni, krščanstvo pa nam je prineslo robstvo in tlako.

Mnenja smo, da je Cankar razgalil skrivnost naše hlapčevske nature; tu ne pomaga nikako izjavi. Prevelika je bila sila premajhen je bil narod, da bi bil mogel odoleti strašnemu strupu. Ni si ga mogel podrediti kakor so to storili drugi številni in kulturno silnejši narodi. Slovensko pagansko junaštvo je izumrlo, rodilo se je katoliško hlapčevstvo. Bojevniki-pogani je imel vnuka kristiana-hlapca.

Kolikor pa je naše plemo le odolelo strupu in se počasi prerajalo v svobodne samostojne ljudi, je ta prepoved zati zopet protireformacijski fanatizem, ki je naše plemo končno veljavno vpregel v jarem do najnovjših dni.

Tretjič, menda zadnjič pred smrtjo, ki nam je grozila, se je pri nas zbudila težnja po svobodi. Dosegli smo jo in ni slučaj, ampak stroga logična nujnost da so zopet katoličani tisti, ki nam usiljujejo tuje sponse. Neomejeno vladati se da namreč samo nad hlapci in tega se jim hoče, vse drugo je klerikalcem hečuba!

VOJIN PULJEVIČ:

Fašizem.

Pregled, zgodovina in razvoj najnovjšega italijanskega pokreta. (Nadaljevanje.)

Takoj ob svojem nastopu v marcu leta 1919, je morala fašistovska stranka (ki je imela sedež v Milanu, kot socialistična) započeti borbo na dve strani: na zgoraj in spodaj.

Zgoraj je stala neodločna, heterogena in doktrinarna vlada gosp. Nittija, a zdolaj večina naroda z močno socialistično organizacijo in z znatnim delom boljševiške organizacije, ki je sabotirala državo in proletarijat.

Leta 1919, je bil v Italiji komunistični pokret najjačši. Njegovo moč je predstavljala močna, agresivna organizacija, ki se je javljala povsod in ob vsaki priliki. Italija je šla z brzimi koraki komunistični revoluciji naproti.

Vlada je podzemala izredne mere, ponekod s surovo silo toda nezadostne in negativne.

Fašizem stopi v borbo, napada notranjo in zunanjo politiko vlade, izjavlja, da vojne žrtve niso dovolj poplačane in da vlada povsod nared. S komunisti se bile javno po ulicah in trgih.

Začne se borba, slična državljanški vojni. Dve slični organizaciji z različnimi cilji začneta, v neprijeteljskem stanju napram vladi in nevtalcaem, borbo na življenje in smrt.

V jeseni leta 1919, so v Italiji padle vsake dan povprečno dve do tri žrtve a izgredi, neredi, pretepi, požari, so vsak dan neštevilni. To stanje je trajalo do novembra leta 1922., ko so fašisti vzeli državno oblast v svoje roke.

Poulične borbe in pretepi so bili odgovor na akcije komunistov, dočim je fašizem odgovoril na zasedanje tvornic po komunistih in »rdeči

gardi« s požiganjem socialističnih in komunističnih domov.

Omladinske fašistovske organizacije dobe uniformo — črne košulje. (V Italiji je običaj, da ima skoro vsaka večja politična organizacija tudi svoje omladinske izvršujoče organe, ki so njeni borbeni in agitacijski ekspozenti). Črne košulje, črn fes in črne zastave so znak in oprema ardijskih batalionov, batalionov »smellih«, ki so nastopili istočasno kot »rdeča garda« v odgovor na njene izgrede in okupacijo tovarnen.

Od jeseni leta 1919., ko se pojavi akcija fašistov, je gledal italijanski narod ves pokret z nezaupanjem, ker ga je smatral za odgovor kapitalistov boljševizmu. Istotako so v inozemstvu smatrali kot pokret ekstremnih patrijotov, ki žive v brezdelju.

Program fašizma še ni bil poznan — še ni bil niti izdelan.

V resnici je kratek in nepopolen program, kot program stranke že obstojal, ki so ga pa šele začeli poglabljati v detajlih.

Vendar se na fašisti v tem času samo bore; oni so proti vsaki vladi, oni so tudi proti kralju, od katerega so zahtevali več odločnosti in energije. Zato so nekateri smatrali fašizem za del republikanizma. Ob priliki revolucije v jeseni 1922. se je italijanski kralj težko odločil poveriti upravo države fašistom. De Vecchiju enemu izmed voditeljev revolucije je rekel: »Evo, recite narodu, da predajem oblast fašistom. Ali narod mi bo to pozabil.«

Toda De Vecchi je odgovoril: »Ne, mi ga bomo na to spominjali.«

Torej oni so bili proti vladi, proti kralju, proti parlamentarnim strankam radi njihove neaktivnosti, kakor so bili proti anacionalnim strankam radi njih destruktivnega dela.

Vsled tega je bil do gotove meje oviran razvoj fašizma, vendar sta agresivnost in odpornost premagali zapreke in ideja je pridobivala vedno več pristašev. Pojavili so se časopisi, revije, knjige. Program so vedno bolj poglabljali ter začeli ustvarjati delavske fašistovske organizacije. Moč in ugled komunizma pade končno po znani borbi v Anconu, za časa vlade g. Giolittija. Fašizem je začel svojo stmo pot navzgor.

Ljudje, ki so delovali v fašizmu neobičajno smelo in aktivno, so prinesli v delovanje in borbo ne samo hrabrost in voljo, ampak tudi romantizem srednjega veka. Piše in govori se v pesniški obliki, agitira se proti notranjim in zunanjim sovražnikom in italijanski narod, živeč v tradicijah in poln egoizma, se vedno bolj približuje pokretu. V vsakem važnejšem kraju se osnujejo odbori in akcijske čete z geslom: »Vsi za enega, eden za vse.«

Organizacije so vedno mobilne in hite v medsebojno pomoč v borbi proti komunistom, često z uspehom, pa tudi brez uspeha. Borbe se poostre in hladnejši se že ustrašijo in pričakujejo vsak čas državljanske vojne in uničenja vsega.

Pokretu se pridružijo mnogi intelektualci in sodelujejo pri programatičnem delu. Še predno je napisan se program točka za točko, uvede v življenje, uporabljajoč tudi silo.

Pojavi se literatura, ki objašnjuje in propagira fašizem. Iz inozemstva prihajajo pozdravi inozemskih nacionalističnih pokretov. Največ pa pripomore razvoju fašizma dejstvo, da fašisti više cenijo prakso od teorije.

Kje so našle Mazzinijeve besede: »Misel ali akcija« bolji odziv kot pri fašistih? Dočim grupa intelektualcev fašistov ustvarja ideje, programe, daje smernice, izvedejo in udeležijo te ideje in programe borbene edinice, tudi za ceno zapora ali smrti.

Hrabrost in samozavest sta imponirali svetu. Kritiki fašizma velijo, da je vedno buden in na svojem mestu, pripravljen, da prevzame odgovornost in borbo. Visok, hraber, ponosen lep, nepremagljiv. — to so atributi kritikov fašizma. Z eno besedo: Fašizem je bil najstrašnejše sredstvo za nenadno vzbuditev javne zavesti.*

»Italijo je treba rešiti za vsako ceno«, so bile vedno prve in zadnje besede slehernega fašista.

Fašisti objavljajo svoj program masam samo z delom in dejstvi.

* Il fascismo della Vita Italiana — Gorgolini — Milano 1922.

Fašisti niso proti socialistom, ali bolje rečeno, oni niso proti delavstvu, kakor tudi niso za kapitaliste. Ustvarjajo se delavske fašistovske organizacije, ki skrbje za delo proletarca, posredujejo v sporih s kapitalisti in gorje tistemu, ki ne sprejme njihovega posredovanja. Vsak brezposelni delavec najde potem teh organizacij več kruha in zaščite kot potem rdečih sindikatov.

Klavdij Treves, eden izmed voditeljev italijanskih socialistov je rekel o fašizmu, da se je rodil vsled specijalno ekonomskih, zgodovinskih in moralnih potreb nacije.

In fašisti ne trdijo nasprotnega. Gospodarske razmere so bile tedaj bedne, zgodovinske tradicije bi morale Italiji dati več ponosa in moralne prilike so bile nezadostne, slabe. Upravniki Italije so bili slabotni.

Vse stranke so bile edine y tem, da se Italija nahaja v slabem stanju in da ji je treba leka. To je bil tudi prvi in najvažnejši aksiom fašizma.

Vsa Italija uvideva, da je to pravilno in se v tej točki strinja s fašisti. Ali Italija ne vidi izhoda, ne veruje, da bodo nacionalni proletarski ekspozenti, kot je Mussolini, mogli to stanje izboljšati. Še manj pa se odobrava način delovanja fašistov, ki se s svojimi bojnimi odredi — skvadrami — vmešavajo v vsak javni spor ali manifestacijo mesto z besedo, z batino, nožem, požigom, bombami. Toda ta sredstva so imponirala, širila strah in narod se je začel odzivati pokretu.

Treba je povdariti, da se je glavna masa fašizma rekrutirala iz »zlate sredine« malomeščanov, brezposelnih mladine, delavstva, ki so ljubili domovino. Voditelji pa, ki jih je dvignila sila, so novi nepoznani politiki in javnosti. Seljaki, višje uradništvo in italijanska aristokracija so stali daleč proč od fašizma (izvzemši častništvo). Šele pozneje so začeli pristopati vsi sloji naroda razen starih aristokratskih politikov, ki se še niso mogli sprijazniti z novim tretiranjem parlamentarizma.

Naš pokret.

IZJAVA.

Z ozirom na notico, priobčeno v »Jutru« z dne 16. t. m., izjavlja podpisani odbor da kar najostreje obsoja vsak poizkus, zaplesti organizacijo jugoslovanskih nacionalistov v nekdanjo strankarsko-politično borbo. Temeljno taktično načelo Orjune je njen nadstrankarski značaj, ki se ga bo znala ubraniti proti vsem in vsakomur, vedoč, da s tem načelom stoji in pade. Smoter Orjune pa je prevzvišen, da bi ga mogli postaviti v nevarnost, da ostane neizvršen in organizacija nas je stala preveč truda, da bi mogli dopustiti da razpade služoč katerikoli stranki.

Ljubljana, dne 18. jun. 1923.

Oblastni Odbor Or. Ju. Na. za Slovenijo v Ljubljani.

Razvije praporov. Dne 1. julija se vrši slavnostno razvije praporov Oblastnega odbora, mestne org. Ljubljana in mestne org. Šiška. Slavnost se vrši na vrtu Narodnega doma ob 10. uri in vabimo nanjo vse naše organizacije, posebno pa pričakujemo od bližnjih, da se polnostilno odzovejo vabilu. Popoldan istega dne se vrši istotam, v svrhu medsebojnega vpoznavanja, družabna prireditev z godbo, petjem, govori, plesom itd. Sodelujoči dobro došli.

OPOZORILO.

Opozorjamo nam naklonjeno občinstvo, da mora vsakdo, ki zbira dobrovoljne prispevke za Orjuno, imeti člansko legitimacijo in nabitno polo podpisano lastnoročno od predsednika brata inž. Kranica in opremljeno z žigom Obl. Odbora.

Na predstojenče opozorjamo nam naklonjeno občinstvo tem bolj, ker se nam poroča, da se ta naklonjenost izrablja od različnih individov, ki nimajo z našo organizacijo nič opraviti. O b a s t n i o d b o r.

Akcijske čete Ljubljana in Šiška. V torek dne 26. t. m. V areni Narodnega doma zbor ob 7. uri popoldne, Udeležba obvezna! Kdor ne pride se črta. — Obl. odbor.

Pozivljamo vse člane, ki bi radi sodelovali pri pripravi za proslavo o priliki razviti praporov, da se udeležijo sestanka 25. t. m. ob 20. uri v areni »Narodnega doma«.

Obl. odbor.

Pozivljamo vse članice Mestnih Or. Ju. Na. v Ljubljani in Šiški, da se polnoštevilno in gotovo udeležijo sestanka ki se vrši v ponedeljek dne 25. t. m. točno ob 20. uri v areni Narodnega doma.

Dnevni red: prireditve ob priliki razviti praporov.

Oblastni Odbor.

Članski sezname, ki smo jih poslali Organizacijam v izpolnitev nam od nekaterih še do danes niso vrnjeni, dasi je rok potekel. To je skrajna nemarnost. Pozivljamo vse tiste org., ki niso izvršile svoje dolžnosti, da to takoj store, sicer bomo prisiljeni poslati na lico mesta delegata, ki ga bo morala dotična organizacija sama plačati. Isto velja za sezname akcijskih čet.

Društveni kroji. Opozorjamo vse naše člane, da je prispelo prvovrstno češko sukno za kroje. Komplet kroja z golenicami stane 1000 Din. Izdelovatelji trdka Capuder na Vidovdanskji cesti.

OBČNI ZBOR OR-JU-NA v KO-NJICAH.

V nedeljo, dne 17. t. m. se je vršil v Konjicah občni zbor Or-Ju-na, ki je zelo dobro uspel. I. Tonja, delegat obl. odbora je poročal o pokretu, ideologiji in ciljih naše organizacije. Delegat mariborske organizacije dr. Krsto Carafura je v svojem govoru podal navodila za podrobno delo v naših sekcijah. Izvoljen je bil mestni odbor, ki bo moral rešiti težke naloge v nemčurskem gnezdu ter razširiti ideale nacionalizma med našim nacionalno mladinim narodom.

Ustanovni občni zbor na Viču se vrši neprekinjeno v nedeljo, dne 24. junija ob 10. uri v Sokolskem domu.

Informativni sestanek v Št. Lovrencu na Dravskem polju napovedan za 14. t. m. se radi nepričakovanih tehničnih ovir ni vršil, vrši pa se čimprej.

Trboveljska mestna Orjuna priredi dne 24. t. m. plenarni sestanek članov ob 10. uri dopoldne v gostilni Torte.

Orjuna v Polenškaku Sl. Gorice priredi dne 1. julija veliko vrtno veselico. To je prva zabavna prireditev naše organizacije v Sloveniji in pozivljamo naše člane da se je čim množičneje udeležijo.

Vidovdanska slava v Splitu. Na Vidovdan priredi Mestna Orjuna v Splitu svečano zadušnico za vidovdanske atentatorje. Po zadušnici koraka povorka akcijskih čet z glasbo na čelu, po mestu. Nato se vrši predavanje o pomenu Vidovdana.

Orjuna v Srbiji. V kratkem se bode osnovala Orjuna v Svilajncu, Aleksincu, Smederevu, Rekovcu, Jagodini in Požarevcu.

Šumadijska Orjuna. V Kragujevcu se je vršil v nedeljo dne 18. t. m. na prostem velik zbor Orjune kakršnega še ni bilo v tem kraju po vojni. Zborovanje je sijajno uspelo. Osnovala se je mestna Orjuna, ki začne izdajati na Vidov dan svoj glasnik »Šumadijska Orjuna«. Podrobneje poročilo o tem zboru na kojem nas je zastopal brat R. Rehar, predsednik Mariborske Orjune prinesemo v prihodnji številki.

V klet »Zvezde« so naši člani in prijatelji zbrali za Orjuno dne 17. t. m. lepo vsoto 339,25 dinarjev. Iskrena hvala! Posnemajte!

Prigodom revolucije v Bolgariji je celokupna Orjuna stavila svoje akcijske čete vladni na razpolago.

Beograjski oblastni odbor je izdal velike plakate obrobene z državno trobojnico in sledečo vsebino:

Vjeruju

Organizacije Jugoslovenskih Nacionalista (Orjune).

Otadžbina iznad sveta!

Rodoljubi,

Organizacije Jugoslovenskih nacionalista (Orjuna).

1. Veruje, kao što veruje u jednoga Boga, da su Srbin, Hrvat i Slovenac tri brata jednog naroda;
2. Veruje, da je kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca stvorena, osim Božjom pomoću, i nad čove-

čanskim naporima, mukama i žrtvama malene Kraljevine Srbije i njenih vernih saveznika;

3. Veruje, da su za ostvarenja sad ostvarenog ideala stupali u borbene redove malene Srbije perom i mačem i njena braća Srbi, Hrvati i Slovenci sve tri vere preko Kopaonika, Dunava, Save i Drine, pa, šta više i preko sinjeg mora;

4. Veruje, da naša braća Šumadinci ni u snu ne pomišljaju na neke povlastice ili neko gospodarstvo nad ostalom svojom braćom;

5. Veruje, da će Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca ostati nedeljiva za sva vremena;

6. Veruje, da su preostali mračni tipovi austrijanštine na našem suncu Slobode ožile i počeli da svojom opakom žaokom truju oko sebe;

7. Veruje, da zaslepljeno partizanstvo samo zlu vodi;

8. Veruje da će satana, čije se konce već osećaju, kada bi još dublje htela svoje pogane nokte zariti u naše državno jedinstvo, pre razdobljena biti, nego što bi za nju vremena bilo, da preko suda do vesala dođe;

9. Veruje, da se državna uprava, pored naružane sile u zemlji, mora oslanjati i na slobodne građane, koju su svesni: šta imamo, a šta bismo mogli izgubiti, te da se ne bi docnije vajkali: »Imadosmo — neznadosmo, izgubismo — poznadosmo?«

10. Veruje, u svoje pouzdanje, da će svakod i u svaku dobu bez predomišljaja po ličnu svoju štetu, pa bio u pitanju i sem život, žrtvovati se za devizu: »Jedan za sve, svi za jednog«, a za dobro Otadžbine i Kralja;

11. Veruje, u svoje samoodricanje i ne očekuje ni od koga hvala ni nagrade. A udarce podnosiće s trpljenjem Isusa Krista naružan hramskom kamciom, jer u istini u hramu Jugoslovenskom preostali su, postali su i uvukli su se trgovci, koji trguju sa našim osećajima i našim dušama i keze nam se grimasama jedne bestije Zato u ime miliona za nas ponosnih grobova prelišenih morem bratske krvi u ime: armije slepih, kljastih i bogalja, u ime: nepregledne mase stubova i stubića, koji ponosno drže državu na svojim plećima istina gladnih i žednih, pri tome još i ne poštovanih, ali časnih i poštenih i svesnih istoriske odgovornosti, ima da bude cilj Orjune: Održana države do samo pregorenja a u granicama državnog Ustava i Zakona;

12. Veruje, da će u našoj obdarenoj zemlji uskoro zablistati ljubav i slova i zavladati rad, red, zakon i blagostanje na strah i trepet neprijatelja spolnim i unutrašnjim i da će svanuti sunce Slobode i našoj još porobljenoj braći.

Rodoljubi, uzмите ovo Vjeruju Orjune za svoje i dodite u njene redove da zajedno s njim čuvate i očuvate sveto delo, političkog oslobodjenja i narodnog ujedinjenja! Dajte svetu državnu zastavu, zajedno s Orjunom do u nebesa, neka svetli budućim pokolenjima kao užeženo kandilo palim herojima!

Živela nedeljiva Otadžbina! Živao Kralj Aleksander I.!

Oblasni Odbor Orjune
Beograd.

Čevlje kupujte od domaćih tovarn tvrdke Peter Kozine & Co. z znakom »Peko«, ker so isti priznajo najboljši in najcenejši. Glavna zaloga na drobno in na debelo Ljubljana, Breg 20 in podružnica Aleksandrova c. 1.

Kopirne role (suhe in mokre)
THE REX Co., Ljubljana.

Politični pregled.

Nepričakovan završetak bolgarske prevrata.

Stamboljski je mrtev in na Bolgarskem je nemoteno zavladala predvojna politična klika, ker je politični položaj danes v Evropi tak, da je vsak obrat na desno v politiki kake države prijazno sprejet pri mogotcih, ki danes odločajo v Evropi. Zato na Madžarskem vlada Horthy, v Italiji Mussolini in na Bol-

garskem prijatelj Radoslavova Can-kov.

Naša država je v tem slučaju zopet slabo odrezala, ker Stamboljski je delal in vodil jugoslovansko politiko, medtem ko njegovi nasledniki živijo v duhu, ki je odvedel Bolgarsko na stran Nemcev, Madžarov in Turkov, v družbi katerih je tudi doživela strahovit poraz.

Oni, ki sedaj vedrijo in oblačijo v Evropi niso mislili povodom prevrata na Bolgarskem na preteklost, njih je samo veselilo, da je propadel demokratski režim v tej državi in da so izvršili prevrat desničaril. Rumunija niti slišati ni hotela o kakšni intervenciji, tudi ne o kakšni demaršni male antante, ker njo posebno veselilo, da je konec kmetijske vlade v njenem neposrednem sosedstvu in da je zdaj kolikortoliko zavarovana od zunanje agitacije v lastnih kmetijskih vrstah, ki so vse prej kot zadovoljne s sedanjim protikmetiskim režimom v Rumuniji.

In še nekaj je vplivalo na zadržanje Rumunije povodom bolgarskega prevrata. V Bukarešti vodi politiko kraljica Marija in ona je določila svojo najmlajšo hčerko Ileano za bolgarskega kralja Borisa, s katerim se ta najmlajša rumunska princeza menda v kratkem zaroči. Pod Stamboljskim kralj Boris menda ni bil preveč varen, vsekakor pa je bil od volje kmetijskega diktatorja močno odvisen in na svojo lastno politiko na znotraj ali na zunaj niti misliti ni mogel. Tak kralj Boris za rumunsko kraljico ne bi bil pravi zet, njen zet mora biti pravi kralj, ki vlada in zato se je vedla Rumunija povodom bolgarskega prevrata tako »korektno«.

Ako mislijo v Bukareštu, da so še vedno oni časi, ko so dinastije bile edino merodajne pri vodstvu politike posameznih držav in da bo Rumunija imela posebne koristi od tega, ako se nahaja še njene dinastije v Bukareštu, ena hčer njegova v Ateni, druga v Beogradu, tretja v Sofiji — potem se v Bukarešti motijo. Časi so danes drugačni, monarhije so ustavne in postajajo tudi vedno več ali manj parlamentarne in narodi se ne dajo več slepo voditi, temveč hočejo samo svojo usodo.

Ne mislimo reči s tem, da so vezi sorodstva med posameznimi vladarskimi dvori popolnoma brezpomembni ampak naglasiti smo hoteli, da stopanje v sorodstvo med bolgarskim atenskim, beograjskim in sofijskim vladarskim dvorom nima onega političnega pomena, ki so ga v Bukarešti morda pričakovali in želeli. Notranjo in zunanjo politiko v vseh balkanskih državah bodo vodili pač balkanski narodi sami in ako oni uvidijo da imajo skupne interese, potem bodo šli pač skupaj in se bodo medsebojno podpirali in to skupnost bi sorodniške zveze med posameznimi vladarskimi dvori pač lahko pospeševale. Na Bolgarskem gotovo ne bodo mogli voditi odkrite protijugoslovanske politike ako bo bolgarski kralj — svak našega kralja — ker je nemogoče prsrčen odnošaj med dvema dvoroma, ako niso tudi odnošaji med obema državama popolnoma korektni in prijateljski. Bolgarska ne bo mogla netiti ognja v južnih delih naše države, ker ako bi ona nadaljevala v tem smislu politiko stare predvojne Bolgarske, bo imela v Jugoslaviji brez vsakega ozira na sorodstvo med obema dvoroma — svojega odločnega nasprotnika.

Morda se na Balkanu pod vplivom teh porok na kraljevskih dvorih marsikaj spremenilo, morda se ublažijo razna nasprotstva in ni izključeno da nastane med vsemi narodi iskreno prijateljstvo. Ampak eno je gotovo: Jugoslavija bo vodila svojo politiko in skupno politiko s svojimi sosedi samo dotlej, dokler bo ta politika taka da mi ne bi trpeli nobene škode od nje. Ako pričakujejo v Bukarešti da bomo mi branili Besarabijo pred Rusijo, potem se odločno motijo, ker za tako politiko se v Jugoslaviji ne bi dobilo niti enega človeka. Razum tega se mi še vedno nismo odrekli za vse večne posesti Soluna, Bolgarska pa Tracije in izhoda na Egejsko morje. Ta vraščanja ostanejo odprta in niti sorodstvena zveza med balkanskimi dvori ih ne bodo mogla odpraviti s sveta, ker govorili bodo narodi.

To je bilo potrebno povedati povodom vesti o predstojenji zaroki bolgarskega kralja s hčerjo rumun-

škega kralja in sestro naše kraljice. Bolgarska, ki stoji pred nami, je za nas še nerešena uganka, za sedaj vidimo smo obrat na desno, ali to je bolgarska notranja zadeva, ki nas nič ne briga, z ozirom na zunanjo politiko je pa Bolgarska še nepopisana polna papirja. Na oprezu bomo pa vedno!

POZORI

Več otroških vozičkov, kolesa z gomo se poceni prodajo že od Din 250.—. Ljubljana, Zvonarska ulica šte. 1.

Depisi.

Planina pri Raketu. Že v eni prejšnjih številkih smo iznesli na kak podoben način so bile denuncirane šolske moči iz Planine, ker so pod okriljem »Jugoslov. Matice« izvedle sijajno uspelo proslavo oslobodjenja naše občine iz ital. jarma. Denunciacija sama je bila zelo skrbno in rafinirano pripravljena se glasi tako:

Okrajni šolski svet

Logatec.

Podpisani starši, ki pošiljajo svoje otroke v Planino, sporočajo sledečo dejstvo:

Tukajšnje učiteljstvo je našim otrokom strogo ukazalo, da se morajo v nedeljo, dne 25. februarja 1923 udeležiti neke slavnosti v »sokolski dvorani«. Mi starši radi pošiljamo otroke v šolo, kar najodločneje pa ugovarjamo, da bi se naši otroci silili v sokolski dom, Ugovarjamo tudi temu, da se je otrokom ukazalo udeležiti se, sicer s pripombo, da v spremstvu staršev, obhoda po Planini.

Povdarjamo da mi ne dopustimo, da bi se naši otroci uporabljali za take vrste demonstracije. Kolikor vemo, je to tudi v nasprotju s šolskim zakonom. Skrajno nesmiselno je, naročati otrokom, naj se udeležijo demonstracije v spremstvu staršev. Ali naj očetje in matere vodijo otroke na vrvice? — Po demonstraciji je bila v neki gostilni določena zabava, kar ni drugega kakor pijančevanje. Ker naši otroci, ki se že tako pohujšujejo na poti v šolo in iz šole, naj bi se še tukaj pohujševali. Ni se jim sicer v šoli ukazalo iti tudi na (veselico) zabavo, a kdo bo otroke držal, je že tako blizu in ponoči.

Zahtevamo, da se z našimi otroci postopa tako, da se isti ne bodo pohujševali in uporabljali za prireditve neprimerne njihovi naravi in se jih sililo v sokolski dom.

Učiteljstvo, ki je to povzročilo, naj se pokliče na odgovor. Janez Krmavner št. 3 s. r. Franc Mrhar št. 11 s. r. Ivan Nemgar št. 4 s. r. Franc Krmavner št. 18 s. r. Jožef Kušlan št. 28 s. r. Franc Krmavner št. 20 s. r. Ivan Krmavner št. 19 s. r. Junc Anton št. 23 s. r. Matičič Ivan št. 53 s. r. Ivana Šušmelj št. 40 s. r. Franc Milavec št. 17 s. r. Franc Komovc št. 10 s. r.

Okrajni šolski svet Logatec.

došlo dne 7. 3. 1923.
št. 478 — Ref. ndz.

Toda nič ni tako skrito, da bi ne postalo očito. Prvi akt tega zlobnega čina se je vršil nedavno pred logaškim okr. sodiščem, kjer so skesani in zapeljani kmetje povedali prave krivice. Po Kristovem nauku, »Odpusti jim saj ne vedo kaj delajo«, so jim tudi tožiteljske odpustile, morali pa so plačati vse stroške in pa vsak po 50 Din za planiškega Sokola.

Sedaj pa čujte in strmite kdo so bili glavni krivci! Glavni krivec je božji namestnik g. Ivan Lovšin, planinski župnik in pa njegov adjutant posestnik iz Dol. Planine Andrej Zihel pd. Andrej; tretji v tej družbi za častikrajo pa je še neki Franc Urhar za kojega smo prepričani, da je le žrtev prvih dveh. Mladenško ponosno so skočili g. župnik pred sodnijo iz voza dne 13. t. m. pod varstvom svojega zastopnika v trdni svesti, da je zadeva zastarela. Zažarele so ugasle oči g. Andrejcu v nadi, da se skoro izpolni dolgo zaželeno maščevanje. Kako bi on potem lahko porogljivo žvižgal, zasmejujoč šibke učitelje! Toda pravični sodnik je bil drugega mnenja.

Božji namestnik župnik Lovšin je dobil 1500 Din ali pa tridesetdandski post, njegov adjutant Andrej Zihel 1000 Din ali pa 20 dni ričeta, siromak Franc Urhar pa se bo moral zadovoljiti samo z 200 D, če mu pa to ne bo všeč, pa bo premišljal 4 dni, kam ga je privedlo župnikovo prijateljstvo. Vrhu tega pa bo porabil g. župnik del svoje bice v plačilo stroškov, ki gotovo ne bodo majhni.

Tako se je končala za enkrat ta zadeva in mi čestitamo vrlim planinskim učiteljem, da so pokazale korajžjo ob pravem času in nadamo se, da bodo vztrajale do konca.

Iz Vuzenice. Akoravno se je mariborska in ptujska Orjuna na papirjih razpustila, se s tem viharna kri v naših žilah ni pomirila, temveč oživela in ožgela nacionalne misli poživila. Mi, ki še nismo bili Orjunaši smo z razpustom stisnili pesti in zobe in povemo odkrito vsem nemčurskim podreptnikom, da narod je več kot njihova moč, katera bo propadla, a narod i država bosta ostala.

Vi pa, ki švabčarite na ljubo vsacega nemčurja, vedite da niste zavedni narodnjaki četudi nosite na prsih sokolski znak. Vedite da ga z vsako nepotrebnostjo nemoško besedo osramotite, zato vam kličemo, ako ne boste prenehali švabčariti, bomo preskrbeli da pridejo vaša imena v javnost sicer pa že itak na vsaki kmetijski hiši ptič žvrzoli. »da v našem trgu narodna zavest spi«. Zato ni čuda, da se čim dalje bolj čujejo glasovi po nemški šoli ker ljudstvo si res misli, ker od vas to sliši, da je švabčarenje potrebno in bolj fajn, ker izobraženi Slovenci tako govorijo. Nemčurji vedite, da potrebujete vi slovenščino in ne mi nemščine. Prihodnjič bom javnosti razložil s kom pri nas švabčarite in kakšne vrste ljudje so oni! Na svljenje zaspana Vuzenica.

Kulturni pregled.

E. Gangl: »Sin«. Drama v štirih dejanjih. Drugi natisk. Natisnila in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Cena elegantno vezani knjigi 24 Din.

Pisatelj pravi sam v uvodu drugega natisa: Prvič so igrali »Sina« v Ljubljani leta 1898. pod režijo odličnega igralca R. Inemana. Naslednje leto je izšla drama v tisku pri Gabrščku v Gorici. Svoje delo sem takrat posvetil Antomu Aškercu, ki se je živo zanimal za dramatično in je tudi sam začel pisati drame. (Izmajlov, Red sv. Jurja, Tuljka).

Poslej so »Sina« igrali po vseh večjih in manjših odrih skoroda šestokrat — vsaj jaz ne vem števil. Kdo me je tudi vprašal? Malokdo! Pa še ti povečini: »Igramo v ta in ta namen. Dovolj, da uprizarimo »Sina« brezplačno. Morda še sam primakneš kaj v označen namen...«

Vsaj to se je zgodilo, da je knjiga prvega natiska popolnoma razprodana. Ker pa še vedno povprašujejo po njej, a povpraševalec ni mogel ustreči, prihaja »Sin« v drugem natisku na svetlo...

ZRNA.

2 × 2 = 5. Po naših sobotnih razkritjih se je g. veliki župan hotel oddaljiti in raztresti v dramo. Imel pa je smolo. Dance Wied mu je solil take pod nos, da se je občinstvo obračalo s porogljivimi pogledi na njegov sedež. Moral je napraviti bonne mine au mauvais jeu in poslušati do konca pogovor o razvojnih možnostih političnega prepričanja. Visokomerno se je nasmehnili veliki župan pri stavku: »Tvoje prepričanje je 6000 kron mesečno.« »Ali je še tepecv na svetu,« si je mislil g. Lukan, »za tako bagatelo se jaz še ne zmenim ne, meni nese ena sama komisija več!« Poučiti moramo g. velikega župana, da je šlo za danske ne za jugoslovanske ali celo avstrijske krone. To je valuta! Kar oči bi vam izstopile, ki ste tako udarjeni na to plat!

Lukan in avto šneperške državne uprave. Zadnjič smo navedli v »Curriculum vitae« g. vel. župana, da je kupil za smešno nizko ceno avto šneperške graščine. Resnici na ljubo popravljamo to vest v toliko, da mu ga je, kakor nas je informiral uradnik državne uprave, ista podarila. Pač srečna država in srečni uradniki kjer se dele taki darovi.

Pri Transformatorju uslužbena gđc. Johanna Stern aus Berlin se uči slovenščine. Pa kako? Gospod šef da prevesti nemška pisma, ki jih ona napiše, slovenskim uslužbenkam, a gđc. Johanna se uči slovenščine s tem, da prevedeno pismo prepíše! To so nenadomestljivi nemški specialisti!

Nacionalisti, zahtevajte »Orjuno« v vseh kavarnah, gostilnah, čitalnicah!

»PEKATETE« SO PREDRAGE, PRAVI KDO.

Kdor jih je preizkusil, se je pričel, da so vzlic višji ceni cenejši, ker se zelo nakuhajo in se jih manj potrebuje.

Teror.

Kie so pretepači? Na okrajnem sodišču v Ljubljani, soba št. 28, se je dne 19. t. m. vršila razprava radi spopada med Orjuni in klerokomunisti o priliki proslave 1. maja na Viču. Obtožena člana Orjune sta bila popolnoma oproščena, obsojen pa je bil Ivan Mandič, delavec pri »Balkanu« na 48 ur zapora, ker ga je policija zalotila v posesti karabinke z dvajsetimi naboji.

Kronika.

PLEBISCIT IN G. LUKAN

Našim čitateljem je že znano, da je g. veliki župan kot bivši agrarni direktor dobil iz koroškega propagandnega fonda vsoto 10.000 K. da gre kot eksponent agrarne reforme v plebiscitno ozemlje agitirati. Vsi vemo, da je igra tako ugodno stala, da bi jo morali dobiti, če bi bili naši ljudje storili svojo dolžnost. Ni bilo treba entuzijazma in domoljubne vneme, samo izpolnovanje dolžnosti bi bilo zadostovalno in Koroška bi bila naša. Te najenostavnejše dolžnosti g. agrarni direktor ni vršil.

Avizo Slovenske eskomptne banke nam pravi, da je g. Lukan potegnil onih 10.000 K. dokazila imamo, da je imel iti na Koroško in porabiti ta znesek glasom ustnih naročil g. namestnika Hribarja. Znano nam je tudi, da je naznanil svoji pisarni: »En teden me ne bo v urad, grem na plebiscitno agitacijo.«

Sedel je v avtomobil in se odpeljal. O njegovem agitacijskem delovanju ne ve nihče ničesar. Pač pa ga je one dni zalotil neki član v obširnih loviščih knezoškofjskega veleposresta v Gornjem gradu, kjer je s puško v roki zalezoval dljve koze.

Ves narod je strahoma in v mrzličnem pričakovanju zrl na Koroško, kjer se je odločevala usoda Gospe Svete, g. Lukan pa, plačan za agitacijo, porablja te težke dni za lov na divje koze!

Ali se je čuditi, da smo zaigrali Koroško?

G. Lukan, položite račun za denar, prejet iz propagandnega fonda, dajte poročilo o svoji agitaciji!

ZIVOTOPIS SLAVNEGA MOŽA.

Zbiramo podatke o življenju našega velikega župana, oziroma bivšega agrarnega direktorja in ne moremo obvladati dohajajočega gradiva. Zato prosimo naše člane in somišljenike, da nam sporoče graščine in veleposresta, kjer naš dični g. Lukan še ni popival pojedal in pokal zajčkov. Seznam graščin, ki so bile torišče neomejene razmaha tega odličnega gourmanda, velikega obojila in strastnega nimroda, je tako obširen, da bomo vsled pomanjkanja prostora naveli v životopisu raje one kraje, kjer g. Lukan še ni deloval v gornjih lastnostih. O njegovem delovanju v korist agrarne reforme nismo mogli kljub naštrbnejšemu prizadevanju izvedeti ničesar. Njegove uradne posete na licu mesta izpoužijemo hekatombe ocvrtih piščancev, baterije izpraz-

njenih steklenic in stotine ustrelnih zajcev in srnjakov. Z agrarno reformo se g. agrarni direktor na svojih uradnih pohodih ni pečal.

ZAKAJ LUKAN MRZI ORJUNO?

Ob svojem nastopu je g. veliki župan zagotovil Orjuni svojo pomoč in uvidevajočo potrebo našega pokreta, ni štedil s sladkimi besedami in obljubami. Nenadoma pa je iz palače pokrajinske uprave zapihljal oster veter proti nam. G. veliki župan se je bil spomnil one krepke zašnice, ki jo je bil dobil agrarni direktor v veži gostilne pri Kajfežu kot plačilo za svoj nečuten nastop proti našem Rističu o priliki afere Windischgrätz.

Spomnil se je g. veliki župan osvojenega Orjunaša, ki se je drznil položiti svojo krepko pest na tolsto lice g. agrarnega direktorja, in je mrzljivo prenesel na celo našo organizacijo. Prej tako vesel in šarmantni družabnik, ki je vsak večer s tovariši praznil buteljke, je naenkrat izpremenil način svojega življenja. Hodil je zgodaj in trezen spat.

Orjuna, ki vse ve in vse vidi, se je čudila novemu asketu in je zasluhtila nekaj nedobrega kajti tak veseliak, kakor je g. Lukan, ne gre v trapiste za kako malenkost. Deževala so poročila o brezbožnem, »vsako mejo dopustnosti presegačem« dejanju in nehanju Orjuna, ki si lasti nekako eksekucijsko oblast. In podobno. Prav smo slutili, da g. Lukana tarejo črne misli, maščevati je hotel dobljeno kloroto in se je spustil na opolzko pot boja proti Orjuni. Uspeh je na dlani: G. Lukan je star, mehužen in slab, našega navala ne bo zdržal. Mi pa čakamo, kaj poreče g. minister notranjih del o našem velikem županu združenih oblasti Slovenije in kaj ukrene ž njim N. R. S., ki jo je g. Lukan v Sloveniji tako zelo potegnil v blato. Velikožupanski stolec se maje. Orjuna je kamen spotike vsem podobnim koristarskim korifejam.

Neumestno kunkatorstvo.

Leto za letom opazujemo kako se razvijajo pri naših sosedih imperijalizem in postaja nam neprijetno ko vidimo, da se okrog nas sklepa obroč nacionalne discipline in zavesti. Madžarska, Italija, Bolgarska. Tri imena, tri države z istim ciljem: Jugoslavija. Madžarska »probujenih Madžarov« škili na Vojvodino in Dardanski kot, fašistovska Italija na Dalmacijo, a Bolgarska makedonstvušči v Macedonijo. Za sedaj se zadovoljujejo s tem minimom svojih zahtev, jasno pa je, da bi ob razpadu naše države zahtevali veliko več. Kako daleč segajo njihovi sporazumi in dogovori še ne vemo, ker so tajni.

Tem neprijateljem, tej disciplini, ki dela s polno paro, moramo še dodati naše razdiralne elemente, na čelu njih: Korošec, Radič, Spaho. Te užaljene veličine in ničle zahtevajo avtonomijo in sicer vsak zase eno, da se jim bodo njihovi volilci lahko poklonili kot idolum rušenja edinstva, ki ga oni niso pridobili in ki ga zametavajo; oni odklanjajo: — svobodo in veliko nacionalno državo.

Vse države krog nas napredujejo s pomočjo discipline nacionalizma, le pri nas se še pomišljamo zatirati korupcijo, protekcijo in nepotizem, ki rušijo temelje naše države. O važnih dogodkih izven državnih mej javnost ni poučena, narod jih ne

more kontrolirati samo zato, ker imamo urejeno diplomatsko službo tako, da lahko konkurira edino le z »Nedbalovim diplomatom«.

Vse sosedne države so nasilnim potom začele uvajati disciplino. Nositelji te discipline so bili neznatne manjšine, ki pa so postale preko noči večina. Samo naše meščanske stranke so si obljubile medsebojno lojalnost in se bojijo uporabljati silo. Na ta način se vzdržuje pri nas kaos ter, sicer od vlade nepriznani, predsedniki republike Zagorja, autonome Klerikalije in svobodne Turčije.

Situacija se poostruje, težki momenti se nam bližajo, država je v nevarnosti. Vročico državne krize ne morejo odstraniti mrzli obkladki raznih sporazumov. Potreba je radikalnega sredstva, da se reši država. Treba je novega leka in lek je: Orjuna.

Širimo in krepimo naše vrste! V naših vrstah se zbira vse, kar je idealnega in poštenega. Kdor ni znan, je proti nam.

Organizirajmo se! Naš veliki dan se bliža z brzimi koraki. Naprej Orjuna!

Vae victis!

Naša notica v 26. številu Orjuna pod »Davnji vijak« ne utegne odgovorjati dejstvom. Podrobneje pojasnilo sledi v prihodnji številki, čim dobimo še nekatere informacije od našega dopisnika.

IZJAVA.

V jedni prejšnjih številki Orjuna smo prinesli notico, ki se nanaša na tuk. žendamerijskega majorja gosp. Rudolfa Schmidta. Ker smo bili opozorjeni, da notica ne odgovarja dejstvom, smo zadevo raziskovali in se prepričali, da gre tu očividno za zameno osebe. Naša raziskovanja pa so dognala nepobito, da g. major Rudolf Schmidt nikdar ni privezaval naših fantov tem manj iz nacionalnih ozirov ker sam v težkih vojnih časih ni dal nobenega povoda, da bi se ga napadalo, ampak je vedno zahajal v slovensko družbo in govoril slovensko celo tam, kjer se je marsikdo bal tega. Priznavamo, da smo storili zaslužnemu možu veliko krivico, kar iskreno obžalujemo in smo vedno radevolje pripravljeno isto, v kolikor nam je mogoče, popraviti.

P. n.

uredništvo Orjuna

v Ljubljani.

Z ozirom na notico v Vašem cen. listu, smo dali podpisani g. majorju Rudolfu Schmidt-u sledečo izjavo kot pripadniki bivšega 17. pp.:

Gospodu

majorju Rudolfu Schmidt-u

v Ljubljani.

Podpisani izjavljajo kot pripadniki bivšega 17. pp. da jim ni znan nikak slučaj, da bi Vi g. major kot častnik bivšega 17. pp. preganjali ali navezovali naše vojake radi slovenskega jezika.

Znano pa je, da ste občevali v slov. družbi v znanem slov. hotelu Trabesinger v Celovcu pred vojno in med vojno v Ptuj.

Ljubljana, dne 30. maja 1923.

Ing. Mačkovsek m. p. ppor. Edo Delak 40 pp. m. p. F. Kramar m. p. Dr. Tone Jamar m. p. Teo Golobč m. p. Franc Blanc m. p.

Še za časa vladanja cesarja Janeza II. so imeli naši člani, sami akademiki, v Zidanem mostu incident zaradi nacionalnosti. Vsa zadeva se je brez Hribarja lepo uredila in tudi državno pravdnstvo ni našlo povoda, da bi nastopalo. Gospodu Hribarju pa to ni bilo po godu. Izdal je ferman na akademsko oblast, da se morajo »zločinci« najstrožje kaznovati. Nedavno je naša Alma mater grbančila zbog tega slučaja čelo svoje skrbi polne glave in bolje poznavač akademsko življenje kakor cesar Janez vrgla je akte v koš.

V Prešernovi ulici ima trgovino ga. Mimi Sark. Ta čuvna ga. misli, da se nahaja njena trgovina v Götthejevi ulici v Grazu ona čita prinzipiel nur deutsche Zeitungen; Orjuna ist ihr etwas ganz spanisches itd. Vsem narodnejakom in narodnjakom jo najtopleje priporočamo, da se čim prej preseli tja kamor spada.

Svoji k svojim. Mestni magistrat ljubljanski je oddal vsa steklarska dela za novo stanovanjsko hišo v Dalmatinovi ulici, poleg hotela Struckelj, zagrozenemu Nemcu Pauschinu v Wolfovi ulici. Ta človek kupuje z našim denarjem v Gradcu hiše. Tja se misli tudi preseliti ko si bude nabral dosti jugoslovanskega denarja.

Tudi ravnateljstvo južne železnice je oddalo steklarska dela zgradbe »Ljubljanski dvor« omenjenemu Pauschinu. Vzemajna posojilnica je pa sledila pri svoji zgradbi na Miklošičevi cesti istemu vzgledu. Ali ni v Ljubljani nobene slovenske trvdke, ki bi se zanimala za to delo? Kaj pa Agnola?

Ravnateljstvo južne železnice je oddalo vsa slikarska in plesarska dela na progi Spišje-Celje najbolj zagrozenemu Nemcu Holzingerju. Ravnateljstvo seveda ni videlo pri tem dveh marljivih in zavednih slov. pleskarjev, ki se s težavo borita za vsakdanji kruh.

Omenjenim priporočamo več nacionalne zavesti!

Tako je prav! Ljubljanska policija je zaplenila lepake trvdke J. Meini. Ta trvdka si upa svoje blago propagirati z letaki v nemških barvah z opravičilo, da so bili izdelani v Londonu. Dvomimo, da bi bilo to res, ker je podpisan neki Byró, znan Madžar, ki živi sedaj na Dunaju. Opozorjamo vse naše organizacije, da tudi v svojih področjih storijo primerne korake.

Pri tej priliki opozorimo še na nekaj. Često se opaža plakate jugoslov. trvdk, ki nimajo označbe tiskaren, znak, da so bili naročeni v Nemčiji ali Avstriji. Tako n. pr. »Miris« d. d. Sušak upravništvo lista »Vreme« v Beogradu itd. Ali ni to sramota, da ljudje, ki iščejo odjemalcev v Jugoslaviji dajejo svoj propagandni material v izdelavo tujim risarjem in tiskarnam? Geslo »Svoji k svojim« hočemo izvajati dosledno, zato ne poznamo izjem ter bomo postavili vsakega trgovca brezobzirno na sramotni oder, ako ga zalotimo, da brez potrebe krmi naše neprijatelje!

Quousque tandem? Vsi pošteni ljudje odobravajo naš brezobzirni boj za izčiščenje našega javnega življenja. Od vseh strani nam dohajajo dopisi, ki nas bodre v našem delu, nam dajejo novega materiala za neizprosno razkrinkavanje korupcije in izražajo svojo solidarnost z nami. Iz nekega selskega zavičaja

pa se je oglašil neki pozabljeni Ciceron, ki pošilja jokave klice na pomoč zoper novodobne Katiline, rušeče na tako brezobziren način naše navidezne veličine. »Slov. Narod« — dobričina je, kaj se hoče — je priobčil ta apel otroško najvnege Cicerona. So ljudje, ki nosijo glavo na plečih samo zato, da jim klobuk ne visi doma na kljuki, ali zato, da jim ovrtnik in kravata ne zlezeta previsoko, mislijo pa s petami ali bogve s katerim delom telesa. Tip teh ljudi je dr. M. T., ki v svoji zmešanosti zameri nam in obsoja nas, ker razkrivamo perfidnost in infamnost drugih. Kaj mu naj odgovorimo, njemu, ki mu celo številke ne povedo ničesar? Naj dremlje, jokavi Ciceron, mi pa udarjajmo naprej!

Nezaslišana predrznost. O priliki zadnje seje občinskega sveta, ki se je na nji razpravljalo o prošnji Jugoslovanske Matice v zadevi popusta občinskega davka z dohodkov matičnega Kinematografa, je posebno rolnel proti tej naši narodni instituciji komunistični mestni otec Krhne. Ta komunist, ki se v ljubljanskem mestnem svetu bori zoper jugoslovanske narodne interese, je brat onega Krhnetu, ki je vodja fašistov v Vipavi in ki na vse mogoče načine zasleduje tamošnje Slovence. Rodbina Krhnetova si je tedaj razdelila poprišče svojega delovanja prav smoteno: eden kot fašist proti Jugoslovenom in komunistom v Vipavi, drugi kot komunist proti Jugoslovanom v Ljubljani. Dobro, da imamo talca. Za vsak napad, ki ga bo zagrešil fašist Krhne, nam bo odgovarjal komunist Krhne. Če bi bil mestni otec Krhne molčal, bi ne bili opozorjeni na to fašistovsko žlahto, tako jo bomo pa ohranili v evidenci.

Dodatno k otvoritvi zasebne šole Rudolfa Legat v Mariboru. Zadržna številka Orjuna je prinesla kratko notico o otvoritvi Legatove šole v Mariboru. K temu pripominjamo še toliko, da je bil Legat nekaj učitelj tesnopisa na državnem moškem učiteljsišču v Mariboru, in da sploh ni hotel govoriti slovenski. Bil je zagrozen German, kar pač mirno lahko potrdijo vsi njegovi bivši učenci. Seveda se take ljudi pri nas podpira. Kaj neki delajo avstrijske oblasti?! Koroška! Treba bo res energično nastopiti proti takšnim elementom kakor tudi očitno grajati postopanje in galantnost naših oblasti. Zakaj božate z rokavicami one, ki so nas tlačili cela stoletja.

Popotnik. Če človek dosti potuje, tudi dosti vidi. Tako se godi tudi nekemu radovednemu Orjunašu. Videl je med mnogim lepim tudi dosti grdega. Pred nekaj tedni je bil v Framu pod zelenim Pohorjem. Ravno v istem času je umrl tamkajšnji učitelj, vrl narodnjak g. Leopold Serbinek. Veličasten pogreb se je pomikal proti pokopališču. Zalibog je slabo vreme oviralo mnogo učitelstva iz daljne okolice, da se ni moglo udeležiti pogreba. Na grobu je govoril domači g. župnik začeloma sicer lepo, toda strast politike ga je zagnala v visoko valovje in med drugim se je celo izrazil, da je zahajal pokojnik v slabo tovarišstvo in da ga je ta izpridila.

Gospod župnik! Ali ste vi vedno v tako pošteni družbi, kot je bil pokojnik? Dobro si izprašajte vest ter se potrkajte na prsa.

RADIOVOJ REHAR:

Kriza materializma in socializma.

Materialistično devetnajsto stoletje, ki je stalo pod močnim vplivom nepričakovanega razmaha nemške rasnosti ki sestoji v najbitnejšem iz materialističnih prvin, je sprevrlo v življenje tudi razredni socializem, osnovan na skrajni materialistični verzolpovedi. Marxov evanglij je bil najhujša doslej znana negacija duševnosti, atentat na vse ono plemenito, kar je prirojeno slehernemu človeku, obenem pa tudi atentat na individualizem v svrhu vzpostavitve skrajnega kolektivizma in niveliranja človeške družbe. Po tem evangliju bi se moralo porušiti vse svobodno udejstvovanje poedincev, morali bi se nasilno zatreti vsi tradicionalni ideali moralo bi se na mesto najsvejšega oltarja kjer je ostala človeška duša z neumrjočim duhom, postaviti mrtvo, minljivo človeško telo. Ta Marxov nauk je izšel iz te-

danjega evropskega filozofičnega ambijenta, ki je bil ustvarjen iz napačnih znanstvenih hipotez. Prenapeti nemški znanstveniki — če sploh danes še zaslužijo ta naziv — so smatrali, da se da kar tako lahko prodreti do poslednjih tajen in dognanj, zato so z danes neverjetno lahkoto razlagali čisto materialistično postanek sveta, razvoj človeka itd. Prevdmaj Anglež Darwin ni gotovo nikdar slutil, kaj bode iz njegovih rahlih slutni napravil Nemec Haeckel in do kakšnih zaključkov v filozofiji bodo na podlagi teh njegovih hipotez prišli Nemci in oče novega socialističnega pofitizma Marx. Znanstveni videz, s katerim so se odevali ti nemški modrijani, je omamil široke neprevdarne ljudske množice, da so se trumoma priključile novemu svetovnemu nazoru. Človek je vedno dovzeten za ideje, od katerih si obeta telesne dobrine, zato bo gotovo prei sledi onemu, ki propoveduje, da je poln želodec najvišji ideal kakor pa onemu ki propoveduje odrekanje.

Socializem je postavil na prvo mesto svojega katekizma materialno dobro delavskega razreda in za najvišji ideal delavsko razredno kolektivistično diktaturo ki naj se vzpostavi notom revolucije. Človeška družba je zanj bila eno samo telo, v katerem opravlja vsak posameznik vedno enakovredno funkcijo. Individualizma ni priznal: njegova edinica je začejala komaj pri najmanjši edinici kolektivizma — pri razredu. Sila in število sta bila zanj merodajna, ne pa zmožnost in duh. Zato je logično, da se je socializem, ki ni priznaval individualizma v družbi in v istokrvni rasi, besno zagnal tudi v nacionalizem ter tudi temu odrekel pravico do ekistence. V svojem materialističnem pojmovanju je smatral duševnost za nekaj umetnega nebitvenega neprvinskega, zato je mislil, da se nacionalizem da enostavno odvaditi. Ljubezen do velikih individualnih duhov, ljubezen do duševnih idealov, ljubezen do naroda, do domovine, do države, vse je hotel ubiti

in zamenjati s hladno indiferentnostjo ali celo ignorancijo. Življenje človeka je hotel mehanizirati, postrojiti. Ljudje, bitja z živo individualno dušo ki je vesoljstvo zase in ki se ne da nikdar in nikoli preliti po enem samem modelu, bi se po njegovi teoriji ne smeli deliti po svoji duševnosti, ampak bi se morali šteti po številu, kakor aparati in družiti po čisto mehaničnih svojstvih funkcij, katere opravljajo. Delavski razred spada skupaj — prirodni veleum in bebec sta samo dve številki brolečnega razreda. Obadva imata enak želodec, zato potrebuje obadva enako hrano, enako plačo in sta v vsem enakovredna. Razredi seveda tudi ne smejo poznati narodnih in državnih mej. Narod za socializem ni bil edinica, ampak je bil to razred. En in isti stanovski razred na vesoljnem planetu, je za socializem — narod.

To so bile v bistvu in brez ogromne oledševalne navlake glavne in temeljne misli socializma in

na njih je bila zgrajena tudi socialistična internacionala in stranka. »Proletarci vseh dežel, združite se!« je zagrmelo iz Nemčije in glas tega groma je odjeknil po vesoljnem svetu, ki je itak že stal pod močnim vplivom nemškega materializma in je bil torej sprejemljiv za ta novi nauk. V dušah tisočev, milijonov se je porodila nova fatamorgana in želja po revoluciji je bila splošna. Že nekaj let po rojstvu socializma je bila socialistična strankarska organizacija razširjena po vesoljnem svetu in nekaj časa je izgledalo da bo novo dvajseto stoletje stoletje izpolnitve socialističnih načrtov, udejstvite Marxovih teorij. Materializem je triumfiral z njim pa je triumfiral tudi nemški narod. Ravno tedaj pa ko se je materializem s sporednim socializmom bližal kulminaciji, ko je vse z napeto pozornostjo in pridržujoč sapo, pričakovalo izbruh — je prišla nenadoma in nepričakovano reakcija.

(Dalje prih.)

LJUBLJANA, Mestni trg 5

O. BERNATOVIC

KONFEKCIJSKA TRGOVINA

... Besede pa, ki ste jih zelo ne-
premišljeno izgovorili na grobu po-
štenjaka večjega od vas, pa v sle-
dečih listih javno preključite: »Slov.
Gospodar«, »Straža«, »Slovenec«,
»Orjuna«, »Jutro« in »Kmetijski
list«.

V slučaju, da do prvega julija ne
objavite preklicov v navedenih li-
stih bo orjunaški popotnik privlekel
nekaj perila iz framskega farovža.
Na svidenje!

Razne vesti.

Červenobila. Tako se zove or-
ganizacija bratov češkoslovaških
nacionalistov. Njihov delegat gosp.
Urban je obiskal prejšnji teden naš
Direktorij. Ob tej priliki je izročil
nam vsem pozdrave naših severnih
bratov. Obširneje je poročal o pa-
žnji, katero posvečajo Červenobilci
Orjuni.

»ČERVENOBILA« O NAŠI
ORJUNI.

Lep glas češkoslovaških nacionali-
stov o našem pokretu.

»Výzva červenobílých«, praški
list »Červenobílých« (nacionalistič-
nih) združenj prinaša v 18. številki
članek o Orjuni. Napisal ga je član
redakcije, ki se je mudil lanske leto
v Novem Sadu, radi informacij o
našem pokretu. V članku piše, da se
že dve leti razvija v Jugoslaviji po-
kret, ki gotovo interesira tudi čita-
telje »Vyrve«. Omenja, da prinaša
sedaj le površne informacije, a v

bodoče, da se bode bavil več z na-
šim pokretom.

»Výzva« prinaša tudi naš pro-
gram. Omenja, da je pokret razšir-
jen po vsej kraljevini s centralnim
odborom v Splitu in oblastnimi od-
bori v Beogradu, Zagrebu, Ljubljani,
Novem Sadu, Sarajevu, Subotici,
Skoplju in Splitu. Mestni odbori
se vedno širijo. Od članstva se za-
liteva disciplina in poštenost. Omenja
manifestacijo v Beogradu, kateri
je prisostvovalo 20.000 ljudi.

Uspehe ima Orjuna največje v
krajih, kjer je več tujih elementov
— v Dalmaciji, Vojvodini in Primor-
ju. Taktika je odredjena po mestnih
prilikah. Borba je naperjena proti
Madžarom, Nemcem in Italijanom.
Predsednik je dr. Mirko Korolija.
Omenja tudi odnošaje s četniki ter
vse naše liste. Slika tudi naše na-
stope in omenja mestno Orjuno v
v Petrovcu, kjer so čani po večini
Slovaki.

V bodoče bomo več poročali o
organizaciji »Červenobílých«.

Slike Orjunašev v Italiji. Iz Mi-
lana poročajo: V izložbi največje
knjižarne v Milanu je razstavljena
slika Jugoslovenskih nacionalistov
(Grupa Orjuna iz Novega Sada).
Pod sliko piše: Nacionalistični po-
kret v Jugoslaviji. Tudi Jugoslovani
so započeli borbo proti defetizmu,
slično kot v Italiji.

»Sokol« v Trzinu vabi na svoj
letni društveni nastop v nedeljo dne
24. t. m. popoldne.

Slavnostna otvoritev Sokolskega
doma v Borovnici se vrši 15. julija
t. l. Vabijo se vsa bratska društva,
kakor tudi prijatelji Sokolstva, da se
udeležijo otvoritve v največjem šte-
vilu. Zdravo!

Afera dr. Alfred Šerko-Kranjec.
Obtoženi dr. A. Šerko izjavlja, da
pri navedeni debati v kavarni ni
vedel, da so navzoči člani Orjuna,
da ni imel namena kakega člana Or-
juna žaliti.

Zasebni obtožitelj inž. F. Kra-
njec vsled te izjave umakne obtož-
bo in se zavezuje v eni naslednjih
številkih »Orjuna« objaviti izjavo:
»Uredništvo lista obžaluje, da je v
štev. 13. g. dr. Alfreda Šerkota za-
žalo«.

Dr. A. Šerko umakne svoji ob-
tožbi Pr. 19/23. in U. III. 489/23.

Lastnik inž. F. Kranjec.

Odgovorni urednik VI. I. Galzinja.

Pristopajte
k
»ORJUNI«!

Insertirajte v »ORJUNI«!

Restavracija
klet
in kavarna
ZVEZDA

vsak večer

KONCERT
na vrtu restavracije
in v kavarni.

Za obilen obisk se sl. občinstvu pri-
poročata

Fran in Roza Krapež.

Angleški B. S. A. motocikli in bicikli
svetovnoznani precizijski izdelki prve vrste
dospeli.

Zastopstvo: JUGO-AUTO, d. z. o. z., LJUBLJANA
Dunajska cesta šte. 36.

PAVEL
MPTIKO
VSEH ZNAMK ZA
AVTOMOBILE
IN KOLESA
J. COREC
LJUBLJANA
PALAČA LJ. KR. BNK

B. S. A.
Motocikli
Brzotjav

tvornice orožja in motociklov v Birminghamu, Anglija
njeni zastopniki družbi Jugo-Auto v Ljubljani (v slo-
venskem prevodu):

»Pri škotskih 6 dni trajajočih dirkah pod najtežjimi pogoji
nagrajen B. S. A. lahki motocikel z darilom industrijalcev,
darilom kluba in tremi srebrnimi pokali, do sedaj
nedosežen uspeh«!

Zobna pasta

»Aikadont«

Ustna voda

CHARLES PRINC

Poštni predal 124.

Manufakturno blago na debelo.

LJUBLJANA,
MIKLOŠIČEVA C. 36.

STEGU IN DRUGI

kom. družba za strojno in
električno industrijo

Pisarna: Ljubljana, palača Ljubljanske kreditne banke, Dunajska cesta 1b, III. nadst.

KONCESIJONIRANO PODJETJE ZA:

vodovodne inštalacije, parne in vročevodne kurilne naprave, postavitve in popravila
parnih kotlov za visoki pritisk, elektrotehniko za visoko in nizko napetost.
Lastna strojna in ključavničarska delavnica: Vič - GLINČE šte. 5.

MODNA TRGOVINA

A. ŠINKOVIC
NASL. K. SOSS

LJUBLJANA
Mestni trg 19.
CENE ZMERNE!!

Ing. dr. Miroslav Kasal

oblastveno poverjen stavbeni inženir
in mestni stavehenik

Ljubljana, Mirje št. 11.
Izvršuje in projektira vsakovrstne
visoke zgradbe, vodne zgradbe,
železobetonske stavbe itd.

MERAKL

boje, barve, lak, kit,
email, čopiči

najboljše kakovosti nudi

Medić, Rakovc, Zankl, d. z.
o. z.

Maribor, Ljubljana, Novisad,
podružnica. centrala. podružnica.

Posestniki novih stavb

se vljudno opozarjajo na našo veliko izbiro
nižje navedenih predmetov, kateri pridejo
pri urejevanju novih stanovanj v pošte, in sicer:

Velika izbira preprog vseh vrst,
iz volne, jute, kokosovega vlakna in lino-
leja in umetniško izdelanih zastorov
na kose in metre. Moketi in gobelini
za prevleko otoman in divanov. Platno
za rolete in verande. Različno po-
steljno perilo, kakor rjuhe brez šiva,
gradl za žimnice in blazine, pernice, fla-
nelaste in volnene odeje, šivane odeje iz
klota, kretona, volne in svile.

Cene primerne!

Postrežba solidna!

A. & E. SKABERNÈ, LJUBLJANA

Mestni trg šte. 10.

Zdravilišče Rogaška Slatina

HOTEL „ALEKSANDROV DOM“

Divna lega — 3 minute od vrečev.

Otvoritev je sredi junija!

Prvovrstna francoska in
dunajska kuhinja, karlo-
vevarška dijetna kuhinja.

Casino des étrangers.

Prednaznanila na sobe pri
ravnateljstvu hotela.

BRZOJAVI: „INTERHOTEL“.

Parfums - Driay - Paris
Ing. V. NIKOLIC
 Kraljevski dvorski liferant
LJUBLJANA - MOSTE
 Telefon št. 562.

Manufaktura -- Moda -- Konfekcija
DRAGO SCHWAB

LJUBLJANA, Dvorni trg št. 3
 v zalogi specijelno angleško i
 češko sukno, vseh vrst obleke,
 usnjeni suknjiči, dežni plašči,
 pelerine, zimniki, raglani etc.
 Izdelava oblek v last-
 nem modernem salonu.

A. & E. Skaberne
 Ljubljana
MANUFAKTURA
 in
MODA
 Na debelo in drobno.

Avtomobile
 kolesa, motorje,
 pnevmatiko vseh
 vrst, olje, bencin in
 druge potrebščine
 ima vedno v zalogi
F. Florjančič
LJUBLJANA.

Otroški vozički!

več vrst. DVOKOLESA raznih
 modelov, najnovejši motorčki
 ameriškega tipa „EVANS“.
 Velika zaloga pnevmatik in delov
 po najnižji ceni. Sprejemamo tudi
 vsa popravila, emailiranje in po-
 niklanje, - „TRIBUNA“ F. B. L.
 tovarne dvokoles in otroških vozičkov
 v Ljubljani, Karlovska cesta 4.

**MANUFAKTURNA
 VELETRGOVINA**

HEDŽET & KORITNIK

LJUBLJANA
 FRANČIŠKANSKA ULICA 4

BRZOJAVI: HEDŽET

TELEFON 75

Priporočam se restavracija na glavnem kolodvoru v Ljubljani

Carinsko - Posredniški - Bureaux

Uvoz **GROM**

Izvoz

Centrala Ljubljana Kolodv. ulica 41.

Podružnice:

Zagreb, Maribor,
 Jesenice, Boh. Bistrica,
 Čakovec, Rakek.

Ako kašljate je edino
 sredstvo proti prehlajenju

PEKTO
 kateri sigurno pomaga

„ADRIJA“
 drogerija in foto-manufaktura

B. Čvančara, Ljubljana.

Autogaraža
AUTODELAVNICA

A. Thaler
LJUBLJANA
GLINCE 37.

J. GROBELNIK

MANUFAKTURA
 ENGROS in DETAIL

LJUBLJANA
 MESTNI TRG ŠT. 22

Pooblaščen dobavitelj OR. JU. NA.

Peter Capuder

trgovina

s sokolskimi potrebščinami

Ljubljana

Vidovdanska cesta 2.

Naznanjam vsem Or. Ju. Na., da je dospelo sukno za kroje.

Pooblaščen dobavitelj OR. JU. NA.

KUVERTA

d. z o. z.

konfekcijska tvornica

LJUBLJANA, VOŽARSKI POT 1

TVORNICA

KUVERT

IMA VEDNO V ZALOGI IN IZDELUJE
 PO NAROČILU VSE VRSTE KUVERT

!! NA ŽELJO POŠLJEMO VZORCE !!

Gradbeno podjetje

ing. Dukić in drug

Ljubljana, Bohoričeva ul. 24

se priporočam za vsa v to stroko

spadajoča dela.